

samtidig med, at han faaer Laanet, betale 2½ pCt. af Laanets Størrelse, Halvdelen til Administrationsfonden og Halvdelen til Reserverfonden. Dette gjør i Realiteten, at ikke en eneste Husmand, selv da Obligationerne stode over pari, nogenstunde har modtaget pari, for ikke at tale om — hvad Enhver kan forstaa — at dengang Obligationerne vare i 96—97, var det paa den Maade grumme Lidt, vedkommende Husmand fik over 90; at Ingen har modtaget fuldt 100, er aldeles klart. Det var nu det Ene, jeg vilde tillade mig at gjøre opmærksom paa. Det Andet, jeg ogsaa vilde gjøre opmærksom paa, og som har reel Betydning, sigter til, hvad der blev nævnt af den sidste ærede Taler (Blom), at vi havde i de senere Aar til disse Kreditforeninger udredet Noget over 20,000 Kr. i Erstatning af Statskassen for Burderinger, hvilken Erstatning nu en Gang er slaaet fast til 9 Kr. for hver Husmand. I Virkeligheden har Statskassen nemlig ikke ydet uden Noget over Halvdelen af dette Beløb. Vi maa huske paa, at hver eneste Laansøger skal have en Panteattest, og den koster 3 Kr. 90 Ø., og da vi vist kun have et Par Retsbetjente, der ikke ere paa fast Gage, vil dette altsaa sige, at hvad vi tage af Statskassen med den ene Haand, give vi den med den anden. Af de 9 Kr., som der siges, at hver Husmand faaer af Statskassen, maa han altsaa give henved 4 Kr. tilbage til Statskassen, saa det er i Virkeligheden meget, meget mindre, man berøver Statskassen. Saaledes hænger det sammen i Realiteten, det vil Enhver kunne forstaa. Enhver Husmand, der skal laane, maa have en Panteattest, idet han skal staffe Bevis for, at han er Eier af Eiendommen, og saadan en Panteattest har ingen af dem i Forveien. Paa den Maade bliver det altsaa kun omtrent 5 Kr., Statskassen maa yde for hver Laansøger. Derfor forekommer det mig, at vi i alt Fald let maa kunne blive enige om saa Meget, og det gif ogsaa fuldstændig gjennem den sidste ærede Talers Udtalelser — jeg sætter en Streg under „enige“; thi det maag vi kunne blive baade fra Hviros og Benstros og Regjeringens Side — at der her bør gjøres Noget. Hvad der saa skal gjøres, er det nu, vi skulle forhandle om. Skulde vi nu ikke kunne faae gjort saa Meget, som Forslagsstilleren har foreslaaet, saa kan det være kjedeligt nok for Husmændene; men jeg tror, at de aller-, allerfleste af de Mænd, der have disse Laan, dem hjælper en lille Sum ikke saa lidt. For at forebygge den Misforstaaelse, at det skulde være en hel Del af de mere Bemidlede, der kunde have Nytte af denne Gave — eller i hvad Form

den nu kommer — som mulig her kunde blive vedtagen, skal jeg for det Første gjøre den ærede Forslagsstiller opmærksom paa, at han kan slet ikke gjennem de Regnskaber, han læste op af, bevise, hvor megen Jord de, der have Laan i Husmandskreditforeningen, virkelig have. Han kan bevise, hvor stor den Eiendom er, som de have Foreningens Laan i, men ikke hvor meget Jord de i Virkeligheden have. Jeg skal nemlig meddele det ærede Thing, at den Fortolkning blev under Protest fra min Side hævdet i denne Kreditforening i de første Aar, den virkede, at ogsaa Folk, der havde større Eiendomme, kunde uden videre faae Laan i dem, og det paa følgende Maade: Lad os tænke os en Mand med en Gaard paa 50 Tdr. Land, men saaledes at den bestaar af mange Matrikelnumre, af hvilken hvert enkelt Numers Værdi ikke var over 6,000 Kr. Han vilde efter den Fortolkning, som blev stillet op af Bestyrelsen, kunne have Laan paa disse Numre, hvert for sig, faae Burderingsgodtgjørelsen af Staten for hvert enkelt Laan og naturligtvis Statsgaranti for Obligationerne, han fik af Kreditforeningen. Jeg protesterede derimod for mit Vedkommende, jeg vidste, at det var ikke Hensigten med Loven, saaledes som den var vedtagen her i Thinget. Jeg vidste, at Thingets og Regjeringens Mening var den at hjælpe Husmændene, de i Virkeligheden mindre Jord-eiendomsbesiddere, og ikke Gaardmændene. Der er senere stet en Forandring paa dette Omraade, og det vil berolige de Herrer, hvis Noget har hørt Noget om, at der var en hel Del Gaardmænd, der havde Foreningslaan. For Resten kan jeg sige min praktiske Erfarings Vidnesbyrd til det ærede Medlems Udtalelse: Der er vel nogle Gaardmænd, der kunne have disse Laan, men det er et faare forsvindende Antal; det er ikke en af Hundrede. Smidlertid er der senere kommet den Bestemmelse til, at Ingen kan have Laan i denne Kreditforening, med mindre den Eiendom, han har Laan i bitterlig er i selvstændig Brug; Laansøgeren maa hvert eneste Aar gjennem Burderingsmændene staffe Attest for, at Eiendommen er i selvstændig Brug og ikke drives under en Gaard. Dette sker for at hindre, at det Misbrug skulde gaa i Svang, at en hel Del Huse kunne gaa ind under en Gaard; paa den Maade kan man jo slette en hel stor Gaard sammen af Husløbder. Det kan den ærede Forslagsstiller ikke se af Regnskaberne; deraf kan han kun se, hvor stor den Eiendom er, som er i Kreditforeningen, og om den er i selvstændig Drift; men om det er en Kjøbstadsmand eller Gaardmand, der eier den,